

Hovedreglen om, at lovens anvendelsesområde i stedlig henseende kun er psykiatrisk afdeling, er fraveget på to punkter. For det første regulerer loven den tvang, det kan være nødvendigt at anvende uden for psykiatrisk afdeling i forbindelse med selve tvangsindlæggelsen. For det andet gælder bestemmelserne i lovforslaget for tvangstilbageholdte personer, der midlertidigt overføres fra psykiatrisk afdeling til somatisk afdeling med henblik på behandling af en legemlig lidelse. Dette gælder ikke blot i tilfælde, hvor der bliver tale om tvangsbehandling af en legemlig lidelse, jf. § 13, men også i tilfælde hvor en frihedsberøvet patient frivilligt undergiver sig behandling af en legemlig lidelse og med henblik herpå overføres til somatisk afdeling, hvis tvangsansvendelse her senere viser sig nødvendig.

Nathospitalspatienter, som kun sover på en psykiatrisk afdeling, anses for indlagt, og er dermed omfattet af loven, hvorimod daghospitalspatienter, som kun kommer i dagtimerne på sygehuset til behandling og eventuelt for at arbejde i terapi og på værksteder, er udskrevet, hvorfor de som andre ambulante patienter falder uden for reglerne. Det betyder i praksis, at de ikke kan tvangstilbageholdes eller tvangsbehandles, og at proceduren for tvangsindlæggelse i givet fald skal følges, hvis iværksættelse af frihedsberøvelse anses for nødvendig.

Hvis en patient, der er indlagt på psykiatrisk afdeling, forlader afdelingen og ikke frivilligt vender tilbage til denne eller udebliver efter udgang, opstår der ligeledes spørgsmål om lovens rækkevidde.

Hvis der er tale om en tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt patient, og overlægen i forbindelse med, at man har konstateret, at patienten er bortgået eller er udeblevet efter korterevarende udgang, anmoder om politiets bistand til at føre patienten tilbage, må patienten uden iagttagelse af proceduren for tvangsindlæggelse i almindelighed kunne tilbageføres med henblik på fortsat tvangstilbageholdelse. Dette gælder dog ikke, hvis der går længere tid, før politiet finder frem til den pågældende.

I sådanne tilfælde og i tilfælde, hvor overlægens anmodning om politiets bistand ikke fremsættes umiddelbart efter konstateret bortgang eller udeblivelse, eller der er givet udgang med tilladelse til mere end en enkelt overnatning, bør tilbageførsel i givet fald ske i overensstemmelse med reglerne om tvangsindlæggelse.

Hvis en frivilligt indlagt patient, der ikke efterfølgende er blevet tvangstilbageholdt, forlader sygehuset, vil tilbageførsel mod patientens protest kun kunne ske efter reglerne om tvangsindlæggelse.

For så vidt angår den personkreds, der er omfattet af lovforslagets bestemmelser, henvises til de enkelte

bestemmelser. Det bemærkes, at visse bestemmelser, f.eks. § 3 om opstilling af en behandlingsplan og § 30 om patientråd m.v., gælder for alle, der indlægges på psykiatrisk afdeling, hvorimod andre bestemmelser, f.eks. bestemmelserne om frihedsberøvelse og tvangsbehandling, er begrænset til patienter, der er sindssyge eller i en tilstand, der ganske kan ligestilles med sindssygdom.

I § 1, stk. 1, fastslås, at frihedsberøvelse og anvendelse af anden tvang i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling kun må finde sted efter reglerne i loven, medmindre der findes anden lovhjemmel herfor. Bestemmelsen skal således forstås med det forbehold, der bl.a. følger af adgangen til at anbringe personer på psykiatrisk sygehus eller afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse, jf. § 42 og bemærkningerne til denne bestemmelse, ligesom der i § 6 i lov nr. 498 af 23. december 1970 om udlevering til andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsorg eller behandling findes en særlig hjemmel til frihedsberøvelse. Også bestemmelserne i straffelovens §§ 13 og 14 om nødværge og nødret gælder ved siden af reglerne i den foreslåede lov.

Det følger af bestemmelsen i § 1, stk. 2, at der ved tvang forstås anvendelse af foranstaltninger og midler – være sig indlæggelse, fortsat ophold, behandling, fiksering m.v. – som den pågældende patient modsætter sig. Hvis en patient hverken med ord eller i sin adfærd protesterer mod foranstaltningen, anses den som frivillig, selv om der ikke foreligger udtrykkeligt samtykke eller accept. Det må i hvert enkelt tilfælde afgøres, om en patient, der ikke protesterer verbalt, alligevel i kraft af en afvisende adfærd må anses for at modsætte sig indlæggelse, fortsat ophold, behandling m.v. Store krav til tilkendegivelsens klarhed kan der ikke stilles, før en protest fra patientens side må antages at foreligge med den virkning, at man må afstå fra at gennemføre den påtænkte foranstaltning, medmindre betingelserne for tvangsmæssig gennemførelse er til stede.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1109/1987, side 35–40.

Til kapitel 2

Almindelige bestemmelser

Til § 2

Der henvises til betænkning nr. 1109/1987, side 40–42 og de almindelige bemærkninger under pkt. 2.2.1.

Til § 3

Selv om der efter den foreslåede bestemmelse i § 1,